

Dags att välja i södra Afrika

Under sitt första besök i Rhodesia-Zimbabwe klargjorde Storbritanniens nye utrikesminister David Owen att han hade en helt annan uppfattning än premiärminister Smith på många väsentliga punkter. Det var väntat. Men han medgav också två gånger, i samma TV-intervju, att Storbritannien gjort misstag i sitt förhållande till Rhodesia. Det var oväntat.

Owen underströk att endast en attitydförändring — hos alla — kunde bygga något nytt i Rhodesia. Och tillade: "Inför de dystra möjligheter som nu väntar oss måste vi glömma det förflutna." Är det möjligt?

"Trovärdigt alternativ"

Vi får inte låta oss andligen förlamas av de våldsamma svårigheter och faror vi står inför. Andlig kraft och moraliskt ansvar är det enda som kan ge trygghet, stabilitet och handlingskraft i svåra situationer. Dessa värden är också den enda grundval vi har för att bygga upp internationell förståelse och avspänning.

Vår uppgift är att bygga upp en etiskt högvärdig demokrati som kan vara ett trovärdigt alternativ till system som grundar sig på diktatur. Här har vi alla en stor uppgift därför att vi som individer i sista hand bestämmer innehållet i vår demokrati. Skall vi klara av den svåra uppgiften, måste vårt land växa, inte bara ekonomiskt men också etiskt och kulturellt.

Uppgifterna i vårt eget samhälle och ute i världen blir allt större och svårare. Därför måste vi växa med uppgifterna, och därför behöver vi större moralisk insikt och kraft. Därför är kristna livsvärden och kultur politiska realiteter i det moderna samhället.

Storingsman Anton Skulberg,
fd norsk utbildningsminister.

Två veckor senare, den 30 april, meddelade **The Rhodesia Herald** i en förstasidesnotis att premiärminister och fru Ian Smith, Josiah Chinamano, (vice ordf. i den politiska organisation som leds av Joshua Nkomo) samt Max Chigwida och Arthur Kanodereka (generalsekr. resp. kassör i UANC, den politiska organisation som leds av biskop Abel Muzorewa), alla var närvarande vid ett evenemang i Cortauld-teatern i Salisbury.

"Det var första gången sedan genèvekonferensen i höstas som de var i samma rum", kommenterade en förvånad rhodesier. Han kunde ha tillagt: Det hade inte varit möjligt utan ett målmedvetet förarbete att bryta igenom den isolering mellan de olika folkgrupperna som i så hög grad präglar detta samhälle.

Evenemanget i Cortauld-teatern var rhodesiapremiären av **Time to Choose** (Dags att välja), en presentation i musik och ord av 25 personer, unga och gamla, från olika raser, länder och kontinenter. Gruppen kom till Rhodesia på inbjudan av representanter för alla folkgrupper.

Conrad Hunte, tidigare vice lagkapten i Västindiens världsmästarlag i kriket, är en av de svarta i **Time to Choose**-gruppen. Efter föreställningen mötte han och de övriga i gruppen svarta och vita politiska ledare.

Hunte satsar på möjligheten av "ett färgrikt, klasslöst samhälle, byggt på karaktär och med Kristus i centrum. Jag är förpliktad till en total förändring. Det innebär förändring i rasrelationerna, social förändring, nationell och internationell förändring — alltsammans grundat på personlig förändring."

Fem svenskar är med i gruppen som kom till Rhodesia efter besök i Sydafrika. Där var de den första grupp utlänningar som fick besöka Soweto efter blodbadet där förra sommaren.

De har gett sitt program på Stellenbosch-universitetet, där boernas politiska och kyrkliga ledare utbildas. De inbjöds till de så kallade "färgades" universitet i Kapprovinsen. "De har öppnat dörrar och brutit ned barriärer, som annars varit oöverkomliga", skriver en journalist därifrån. "Det gäller inte minst sydafrikanerna, instängda i sina olika 'laager'."

"Människor som vägrar acceptera barriärer"

Chris Greyling är präst i boerkyrkan. Mötet med dr William Nkomo, en svart nationalistledare, hade förvandlat hans liv. Han sade till den besökande gruppen: "Ett nytt initiativ i Sydafrika kan bara komma från sådana människor som vägrar acceptera barriärer bestämda av hudfärg. Vi måste utveckla ett sådant ledarskap."

I Kapprovinsen inbjöds gruppen till slummen, där färgade lever i stor misär. Franklin Sonn, militant färgad ledare, tog emot besökarna. I februari skrev han i en uppmärksam inläsning till **Die Burger**, tongivande språkrör för boerna: "Antingen vi inser det eller inte anser den fria västern, med rätt eller orätt, att Sydafrika är ett hot mot friheten själv."

Till sina besökare upprepade han vad han också skrivit till **Die Burger**, "Jag tror faktiskt att vi fortfarande har en chans i Sydafrika, även om vi har mycket kort tid på oss. Men det måste innebära att de vita överger sitt förtryck och offerar sina privilegier på frihetens altare. För den svarte mannen kommer det att betyda att offra bitterheten, revanschhungern och längtan efter exklusiv makt. Ett nytt Sydafrika kommer att kräva offer från alla sidor."

Utvecklingen i södra Afrika accele-

Forts. s. 8

Ett annat Tyskland

□ Finns det något annat i Tyskland än terrorgrupper — och samhällets motåtgärder — anti-kärnkraftsdemonstrationer och en serie av politiska skandaler?

Två svenskar fick nyligen uppleva något annorlunda, en arbetskonferens anordnad av engagerade unga tyskar i den berömda universitetsstaden vid floden Neckar, Heidelberg. Men inte ens den bedårande utsikten över floden mot gamla stan och slottet kunde förta den dova stämning man upplevde i människor efter attentatet mot riksåklagaren, vilket just ägt rum. Vi hörde om människor som inte kunde genomföra planerade program utan bara var i stånd att ge uttryck för sin oro och tala om sina tankar efter detta terrordåd.

Självironi

Vari bestod då det annorlunda som vi fick vara med om? Vi erfor det kanske mest påtagligt i samband med en läsning av ett nyskrivet skådespel, ännu i något ofullständig form. Det utgår från ett samtal med en tysk student. Han vill inte presentera sig som tysk utan som europé, därför att han inte vill identifiera sig med Tysklands nazistiska förflutna eller fångas in av en chauvinistisk nationalism. Och den här studenten är mycket representativ för efterkrigsgenerationerna.

Med mycken humor och i sång karrikeras några drag av den tyska nationalkaraktären. Vi träffar arbetsnarkomanen, den tårtglada tyskan, den städgalna tyskan, bayraren som vid ölkaféets stambord löser alla politiska problem, den militaristiske preussaren och den underdånige preussaren som underordnar sig och fogar sig i allt. — En ung kvinna protesterar. "Jamen, så är ju inte vi i den unga generationen."

Man har försökt att genom att be om många människors idéer finna en föredömlig gestalt i Tysklands historia. Men man misslyckades med att finna någon känd person som alla, från vänster till höger, kunde ena sig om. I stället har man plockat fram en relativt okänd berättelse från napoleonkrigens tid.

Det förekommer några uttalanden av kända tyskar om sitt land, bl a av f. presidenten Heinemann: "Tyskland är ett svårt fädernesland."

Mannen med säcken

I slutscenen träffar vi en man som bär en tung säck, det förgångnas säck. Han möter en kvinna som talar med honom om möjligheten av att be om och få ta emot förlåtelse. — Den här scenen var ganska så ofullständig. Men så gavs det tillfälle till alla åhörarna att fundera på slutscenen och ge sina tankar om upplösningen.

Och en rikhaltig flora av idéer gavs. Flera av de yngre efterlyste mera hopp och framtidssyn för den unga generationen.

Men skådespelet gick mycket djupt i alla, både gammal och ung. De äldre påminnes om en förgången tid som man helst vill glömma utan att känna sitt ansvar för den och göra upp räkningen med den. De yngre som talade mycket öppet om vad de kände gav uttryck för att de nog hade del i samma nationalkaraktär som den äldre generationen och att man endast kunde undvika en upprepning av det förgångnas fel genom att ärligt se sin natur och karaktär i ögonen och ta itu med dem.

Flera av de yngre upplevde, att när de kände ett ansvar för den svåra tiden i sitt land kunde de identifiera sig med sitt land på gott och ont och kämpa för dess positiva bidrag till världssamhället.

En växande grupp av tyskar — och en österrikare — arbetar nu vidare med skådespelet och har beslutat att inöva det och presentera det för den internationella publiken i Caux under senare delen av juli. — Många av dessa unga tyskar vill också som grupp ge uttryck för sitt internationella engagemang genom att ta ansvar för konferenserna i Caux.

Handen på hjärtat, vi svenskar, har vi inte i vår karaktär en hel del gemensamt med tyskarna och kunde dra en del lärdomar av ett sådant här skådespel och dessa erfarenheter? ■

Nils-Erik Särnbrick

Nu är ordet fritt igen —

Fruktan är diktaturens kärna

□ Himmat, en indisk tidskrift, utkämpade under de 20 månader som undantagstillståndet varade en envig med den mäktiga indiska censuren. Som i så många andra dikturer förgiggick striden bakom kulisserna. Men nu har kulisserna röjts undan. Världen har något att lära av denna kamp mellan tvång och frihet, fruktan och mod.

Hindi-ordet **Himmat** betyder mod. Det visade sig också att mod var den egenskap som mest gagnade Himmats redaktion. Där om vittnar den redogörelse för Himmats kamp mot censuren som nu publicerats av tidskriften **Onlooker**. "Himmat var en av de ytterst få mindre indiska veckotidskrifter som motstod undantagstillståndet

och ändå lyckades överleva", skriver **Onlooker**. "Men det berodde sannerningen inte på någon eftergivenhet hos Indira Gandhis regering."

I oktober 1975 fick plötsligen Himmat en order om sk för-censur. Allt som trycktes i tidskriften måste i förväg godkännas av censorn. Ingen förklaring till ordern meddelades. Men muntligen antydde en av censorerna att anledningen var en artikel i Himmat om ett bönemöte vid Mahatma Gandhis minnesvård i New Delhi på årsdagen av Mahatmans död.

Tillstånd hade erhållits för mötet, men trots detta upplöstes det av polisen som arresterade 19 personer, däribland Mahatma Gandhis sonson Rajmohan Gandhi, Himmats chefredak-

tör. Tidskriften hade rapporterat och tillfogat kommentaren att förbudet mot möten under undantagstillståndet inte borde innebära förbud mot religiösa möten.

Domslutet

I april 1976 avkunnade en domstol i Bombay en dom som spred nytt ljus över censurfrågan. I domslutet heter det: "... censorn är tillsatt för att vara demokratins vårdare, inte dess dödgrävare... Om avvikande mening uttrycks med starka ord (i pressen) är detta i och för sig inte en tillräcklig grund för att förbjuda publice-

ring." Himmat tog domslutet som anledning till att inte längre acceptera för-censur.

I juli 1976 kom regeringens motdrag: Rajmohan Gandhi förelades att deponera 20 000 rupees hos delstatsregeringen. Anledningen sades vara tre artiklar i Himmat den 9, 23 och 30 april. I en av artiklarna hade censorn velat stryka ett Mahatma Gandhi-citat: "Återställandet av yttrandefriheten, församlingsfriheten och den fria pressen är nästan hela Swaraj" (självständigheten). R. Gandhi vägrade deponera pengarna (tydligt avsedda som en slags garanti mot framtida övertramp) och appellerade till domstolen i Bombay.

Nu tillgrepp regeringen en annan taktik. Den hotade med att beslagta pressarna i det tryckeri som Himmat använt under nio år. Tryckeriet i sin tur meddelade redaktionen att tidskriften inom tre veckor måste finna

ny tryckare och att dessförinnan artiklar måste undergå för-censur.

Ett nummer låg just då i tryckpressarna. Himmatredaktören Kalpana Sharma tog det med sig i en snabb-

Varför gav ni inte upp?

— Jag hade två möjligheter: att följa hjärtats eller plånbokens diktat.

Jag valde att lyssna till mitt hjärta.

Ramnath Goenka, ansvarig utgivare, Indian Express, ledande bland de få dagstidningar som gjorde motstånd mot Indira Gandhi.

uttryckning till censorerna. Inte oväntat strök de en hel del i korrekturet, varför Himmat kom ut den veckan med flera vita luckor i artiklarna.

Censorerna meddelade omgående sådana vita luckor inte var tillåtna. Inte heller tilläts ett meddelande som använts när R. Gandhis varje vecka återkommande artikel censurerats bort: "På grund av omständigheter utom vår kontroll kan R. Gandhis artikel inte publiceras denna vecka." Censorns motivering, muntligen meddelad, var: "Om vi släpper igenom detta och (vår chef i) Delhi ogillar det, hamnar vi i en mycket besvärlig situation. Varför trycker ni inte en av de 20 punkterna i premiärministerns program överst på sidan? Då blir det inga problem." (!)

Egen tryckpress

Himmats motdrag var att starta en

Livskvalitet

i reformsamhället

□ Reformen av avgörande betydelse för individer och samhälle utmärker 1977. MBL (Medbestämmandelagen) håller på att penetrera i det svenska yrkeslivet. Den 1 juli träder högskole-reformen i kraft, vi får ett mera yrkesinriktat högskoleväsende och fler grupper kommer att få tillträde till högre studier.

En hel del förändringar håller således på att ske inom yrkeslivet där just dessa två reformer spelar en central roll. Vad kommer detta att leda till för individen? För vår samhälls-ekonomi?

För några veckor sedan gick jag en kurs förlagd till stressforskningslaboratoriet i Stockholm med titeln "Psykosociala faktorer och hälsa". I kursen ingick såväl blivande forskare som representanter för arbetsmarknadens parter. På ett initierat sätt belystes stressframkallande faktorer i individens arbetsmiljö och livssituation och möjligheter att bearbeta dessa faktorer. Begreppet "livskvalitet" har fått ny aktualitet. Arbetslivsforskningen har klart för sig betydelsen av att vara tillfredsställd i sin livssituation.

Frågan är — kan vi någonsin tillfredsställa våra krav, eller som vi ibland kallar dem "berättigade krav"? I avtalsrörelsen för man från parternas sida ut krav — det är en del av spelets regler, och vissa grupper har länge släpat efter lönemässigt, tex inom sjukvården. Men hur är det med våra egna individuella krav — är de alltid berättigade?

Detta blev aktuellt för mig helt ny-

ligen. Jag hade skrivit kontrakt på en ny våning, som var för dyr för mig, med tanke på att jag f n genomgår forskarutbildning. Det skulle innebära lån och en ganska osäker ekonomi. Men jag ville ha den här våningen, den motsvarade statusmässigt vad andra kvinnor hade inom min yrkesgrupp, många av dem hade dessutom betydligt mer — jag kunde räkna upp en massa saker, äkta man, bil, färg-TV etc, etc.

Jag har en gång tagit ett grundläggande beslut att låta Gud bestämma över mitt liv, och även om jag har en järnvilja (enligt familj och vänner) så fungerar det där beslutet vid avgörande moment. Jag beslöt mig att verkligen be Gud visa mig vad som var rätt med den nya våningen. Jag såg klart att mina sk "berättigade krav" och jämförelse med andra hade styrt mig — i stället för vad som var rätt — och beslöt att kontakta firman och försöka häva kontraktet. Firman hade full förståelse — min motivering var att min ekonomiska planering varit orealistisk.

På något sätt tror jag att reformsamhället måste kopplas med en individuell livskvalitet, där tillfredsställelsen kommer av, inte att vi fått alla våra krav tillgodosedda utan där vi försöker se vad som är rätt, när vi granskat våra egna motiv. Då kanske vi i vårt välfärdssamhälle får både kraft, tid och pengar över att tänka för de länder och världsdelar som har det sämre ställt än vi. ■

Elisabeth Hamrin

insamling för inköp av egen tryckpress. En insamlingsappell släpptes igenom av censuren. Men när den skulle upprepas i nästa nummer signalerade censorerna rött ljus.

Medan insamlingen pågick, fick Himmat gång på gång byta tryckare. Verkliga eller inbillade hotelser skrämde bort annonsörer, och försejningar avskräckte prenumeranter.

Redaktör Sharmas kommentar när undantagstillståndet hävdades var: "Fruktan är diktaturens kärna. Ingenstans kan man klarare se dess förlamande inflytande än i byråkratien.

När makten koncentreras till ett centrum, blir ämbetsmännen ute på fältet antingen handlingsförlamade eller överambitiösa."

Onlookers slutsats var: "Himmat inte bara undvek kryper, utan opponerade sig också kraftigt mot varje odemokratisk åtgärd från kongressens sida. Särskilt Rajmohan Gandhis artikel på sista sidan varje vecka var för oss en garanti: trots det nonsens som publicerades i den överväldigande mängden indiska tidningar, hade ändå inte indisk journalistik nått den djupaste botten av dekadens." ■

En skola utan väggar

Bodil Nelson och Birgitta Kullberg är två yngre lärare på Gunnestorpsskolan i Göteborg. Här följer några tankar från dem om deras skola och om samarbetet lärarna emellan och om elevernas situation.

Birgitta Kullberg fick nyligen Libers stora pris för en bok, som hon gjort om fritt skapande för barn. Kanske kan deras tankar vara en hjälp även för oss på andra arbetsplatser och i familjen.

□ Den skola, som vi arbetar i kallas för en öppen skola, men man skulle också kunna säga en skola utan väggar. Det mest kännetecknande för en sådan skola är att den har en stor studiehall och i den finns läromedlen öppet placerade. Varje klass har inget eget klassrum utan en hemyta, som är en plats där elevfack med boxar finns i nära anknytning. En klasslärare ansvarar för varje klass.

Lärarna arbetar i lag av varierande storlek, för det mesta inom årskursen. I det laget ingår specialläraren, som också fungerar som kompanjonlärare.

Man frågar sig hur en sådan skola kan fungera rent praktiskt, t ex hur allt material kan ligga så öppet. Springer inte barnen hit och dit?

Kanske den främsta orsaken till att det fungerar är att vi ger barnen ett förtroende. Vi litar på att de kan handskas med situationen att ha allt material liggande öppet. Vi ger dem en chans att visa oss istället för att vi dikterar för dem, och sådana förtroenden missbrukas sällan. Vi försöker att inte lära ut hur man skall

vara genom att prata om det utan genom att själva visa hur det går till.

Det är viktigt att försöka få barnen att tro på sig själva och att försöka ge dem trygghet i vetskapen om att de lärt sig sina begränsningar, sin styrka och sina svagheter. De är inte dåliga människor, om de inte klarar allt. Genom att vara öppen och ärlig mot dem så får man försöka få dem att vara likadana mot sig själva och andra.

Men det allra viktigaste är ju ändå att försöka ge barnen en stadig grund, en treårig plattform att möta livet från. Fostran borde leda till att vi kan säga: "Jag vet vad jag kan och vill. Jag skall försöka nå dithän utan att kliva på och sära mina medmänniskor."

Nonchalera inte problemen

Birgitta: "Jag tror att det, som har påverkat mig och lett mig fram till min nuvarande syn på fostran och pedagogiken, är min ständiga rädsla. Speciellt den rädsla jag hade som barn. Jag lärde mig att rädslan kan man göra till sin vän och försöka klara av. Jag tror också att den rädslan lärt mig att inte nonchalera barns problem och besvär."

Den öppna skolan bygger ju också på ett ökat samarbete mellan lärarna. Men kan det inte vara svårt att samarbeta om man t ex har helt olika principiella synpunkter på undervisningen eller inte lyckas jobba på det sätt man själv tycker är bäst? Kan det ändå leda till något positivt?

Birgitta fortsätter: "Ja, nog tror jag det. Det är inte frågan om att lägga till nya idéer och åsikter till mina egna, utan att diskutera och förändra tills man funnit en form, som de inblandade parterna kan acceptera.

När jag har behövt förändra något, som jag har tyckt vara bra eller rent av bäst, då har jag först haft svårt att engagera mig. Men så har jag märkt, att det går ju så här också. Då har jag börjat fundera. Vad var det egentligen, som sade, att mitt var bäst eller det enda möjliga?

Genom att jag varit tvungen att samarbeta har jag fått en vidare syn på undervisningen. Jag förnyas och ramlar inte in i någon slentrian eller tristess.

Det är först när jag är tvungen att jämka och anpassa mig efter andra människor, som jag finner vem jag själv är. Då både provas jag och fost-ras och lär mig att ta ställning."

Innan vi började på den här skolan hade vi båda dåliga erfarenheter av läraryrket, men nu har vår syn skolan förändrats. Bry dig om tyck om det du gör och dem du har att göra med, så övervinner du det mesta. ■

Konferenstema:

Sjukvårdens uppgift — kurera samhället?

□ Personal verksam inom hälso- och sjukvården och andra engagerade samlades på Villa Alnäs, hem och centrum för moralisk upprustning i Stockholm den 14—15 maj 1977. Deltagare kom från de nordiska länderna och Storbritannien.

I inbjudan hette det bl a: "Man r med att värdkonsumtionen ökar med 5 % årligen. Sjukfrånvaron i industrin är en av stötestenarna i årets svenska avtalsrörelse. Medbestämmandelagen ställer nya krav på medlemmar fackliga företrädare också inom sektorn.

Den andliga och moraliska dimensionen inom sjukvården har trängts undan. Kan vi gemensamt finna en strategi för att få den tillbaka och göra den relevant?"

Under sammankomsten diskuterades i större och mindre grupper bl a: — Hur lär man ut ansvar. — Känslan av meningslöshet hos många — en utmaning till sjukvården. — Är det sjukvårdens uppgift att också kurera samhället? — Har läkare, sjuksköterskor och övrig personal möjlighet att i sitt dagliga arbete följa sitt samvete? — Hur fungerar vi tillsammans med svåra medarbetare. Är jag en sådan?"

Deltagarna redogjorde också för erfarenheter av problem och problemlösningar på sina olika arbetsplatser. ■

Birgitta Kullberg

— Chocken fick mig att vakna

Anneco Adriaanse är den enda deltagaren från Holland i den resande ungdomsgrupp för moralisk upprustning som nu gästar Afrika. Här berättar hon för Ny Värld om något av den personliga frigörelse, som förberedde henne för den insatsen.

— Jag skötte inte mina studier vid läroverket i Nijmegen särskilt bra. Ett år fick jag gå om. Eftersom jag inte såg något fullgott motiv för att studera föredrog jag att roa mig istället. Jag hade inga egna idéer på den tiden, vajade mellan mina föräldrars och mina kamraters livsåskådningar. Under dessa år talades det mycket om Vietnam, om världshungern och vätebomben, men jag engagerade mig aldrig i världsproblem.

Min pojkvän, som också var min klasskamrat det sista skolåret, var helt annorlunda än jag. Han tog allt på allvar, sökte efter mening med sitt liv. Jag minns att han skrev en hel uppsats om Gud, där han frågade sig hur Gud kunde tillåta allt ont som hände i världen. Han gick i kyrkan varje söndag för att hitta ett svar. En tid beslutade han att äta bara en handfull ris om dagen av solidaritet med de fattiga. Han gav bort det han ägde för att slippa vara materialistisk.

Efter en tid kunde jag inte stå ut med hans allvar och hans problem, som ibland övergick i depressioner. Han kände att jag aldrig riktigt tyckt om honom och att jag ville bli fri.

Han hade rätt, för jag hade dragits till honom mest för hans utseendes skull, även om jag senare lärt mig uppskatta andra egenskaper hos honom. När jag började dra mig undan hotade han att begå självmord. Därför vågade jag först inte bryta helt, men senare reste jag ensam till ett ungdomsläger. Under den tiden tog han sitt liv.

Tid att gråta ut

Jag var djupt chockad och for till mina farföräldrar för att hämta mig och gråta ut. Hos dem såg jag en dag ett kort med inbjudan till ett möte för något som hette Moralisk upprustning. Vad kunde det vara? Jag gick dit och lyssnade. Det jag fattade var talet om fyra moraliska livsregler, som jag tyckte lät realistiska. Den chock

jag genomgått hade väckt mig och gett mig en längtan att leva väsentligt.

När jag senare blev inbjuden till Moralisk upprustnings centrum i Caux reste jag dit i hopp om att hitta något nytt att leva av och leva för. Det som genast slog mig där var den personliga omsorg man ägnade mig och andra. Jag hade aldrig haft någon verklig tro på Gud men här såg jag den praktiserad. Tron blev ett realistiskt experiment, inte någonting mystiskt. Jag märkte också att dessa människors tro inte var bara personlig utan gav dem motiv att kämpa för världen. Min tro växte liksom stegvis, medan jag vande mig att varje morgon vara stilla inför Gud.

När jag återvänt hem till Holland gjorde jag upp med en del felaktiga saker i mitt liv. Jag hade arbetat på sjukhus en tid och begärt betalning för bussresor till och från jobbet fastän jag cyklade. De pengarna betalade jag tillbaka till min arbetsgivare, inte bara för mitt samvetes skull utan för att jag vill leva i en ärlig värld. Allt mitt gamla dåliga humör i familjen bad jag föräldrar och syskon om förlåtelse för. Tidigare hade jag betraktat dem mest som tråkiga främlingar jag råkade dela bostad med. Nu älskar jag dem mycket.

Ingenting att ge honom

I somras fick jag idén att sluta mig till den resande grupp ungdomar, "The mobile force", som nu gästar Afrika. I samband med detta beslut blev minnet av min väns självmord levande i mig igen. Vänner försökte trösta mig med att det inte var mitt fel, att det hade kunnat hända vem som helst. Men jag insåg vad som kan hända när man, som jag gjort, lever bara för sig själv. Jag hade ingenting att ge min vän. Jag behövde Guds förlåtelse och svarade ja på hans kallelse att tjäna andra istället för att ständigt söka min egen tillfredsställelse.

Anneco Adriaanse

En gång senare blev jag intresserad av en annan ung man. Det var samma slags attraktion igen, för ett utseendes skull. Då beslöt jag att ändra hela mitt uppträdande, att klä mig och uppföra mig på ett nytt sätt. Jag frågade mig: tror jag verkligen att Gud kan tillfredsställa mig? Vad ägnar jag mitt intresse åt? Varför drar jag uppmärksamheten till mig själv?

Nu vill jag inte dra människor till mig själv längre utan hjälpa människor att bli det Gud vill. Men vi kan klä oss så att vi uttrycker den glädje och lycka vi känner och därmed göra andra glada.

Se vad sanning är

Att ordna mitt liv själv går bara inte. Och det är inte alltid lätt att vänta på Guds plan. Men jag vet att han kan tillfredsställa mig helt.

En lycklig natt skrev jag en egen trosbekännelse, som börjar så här:

Jag tror på en levande Gud som har en plan för mitt liv, en plan som klarnar steg för steg i dessa korta stunder i kontakt med Gud, dessa korta ögonblick när jag är glad därför att skapelsen är så skön, därför att jag kan arbeta med andra människor för Guds rike, och därför att jag ibland i en förbigående tanke ser vad sanning är.

Intervjuare: Ingeborg Ekman

Karriärklättraren

□ En aktionsgrupp för moralisk upp-
rustning har under hösten och våren
stått för en rad arrangemang på Arenan
i Bibliotekshuset, Karlstad. Det
sista var en föreställning av Peter
Howards enaktare "Stegen". Den gavs
med stöd av kulturnämnden i Karl-
stad. Värmlands Folkblad skrev (18.4)
under rubriken "Stegen på Arenan"
följande:

En annorlunda teaterpjäs är det
omdöme man vill ge om STEGEN av
Peter Howard, framförd på Arenan i
lördags av en ensemble på tio personer
från Skaraborgs läns teaterförening.
Arrangör var Aktionsgruppen för moralisk
upprustning (MRA) i samar-
bete med kulturnämnden.

Stycket handlar om den karriär-
klättrande människan, maktmänni-
skan, egoisten. Det är också en bild
av konkurrenssamhället, där fram-
gången, vinsten och förmögenheten

är enda beviset på duglighet och be-
gåvning. Inte minst ärelystnaden —
som i pjäsen personifieras av modern
(Evy Tibell) — utgör drivkraften ba-
kom den karriärklättrande sonens
strävan mot samhällstoppen.

Mot detta ställs "Mannen med väskan",
samvetet, som inte ger karriä-
risten någon ro eller lämnar honom i
fred. I väskan ligger ett kors. Det är
den religiösa aspekten på handlingen
— om man så vill. Pjäsen lämnar
dock åskådarna att själva dra slut-
satserna. Ingen som ser stycket kan
undgå att känna att det har ett bud-
skap. Huruvida det sedan är tillräck-
ligt klart utmejslat kan diskuteras.

Publiken fick efter den överraskande
korta föreställningen utbyta syn-
punkter med skådespelarna på scenen.
Över 20-talet inlägg gjordes. Stycket
har regisserats av Evy Tibell, som
också gestaltade rollen som modern

utomordentligt skickligt. Även övriga
medverkande gjorde goda insatser.
Salongen var i det närmaste fullsatt.
Ett tack frambars från Kulturnämnden.

ELSON

I England är allting
tillåtet
som inte är förbjudet

I Tyskland är allting
förbjudet
som inte är tillåtet

I Frankrike är allting
tillåtet
även om det är förbjudet

I Sovjet är allting
förbjudet
även om det är tillåtet

I Sverige är allting
— under utredning

Gefle Dagblad

ACEROLA^{PLUS} NATURLIGT* C-VITAMIN!

* Acerola Plus är mycket goda C-vitamintabletter i
tuggform. De framställs av extrakt från acerola körsbär
(som är mer än 20 ggr rikare på C-vitamin än apelsiner),
nypon, svarta vinbär och grön paprika.

En tablett innehåller 100 mg
C-vitamin och säljs i burkar om 50,
100 och 250 st.

Finns även i styrka om 300 och
500 mg C-vitamin per tablett, samt i
sötat pulver 1000 mg C-vitamin per
msk. och i osötat pulver 2000 mg
C-vitamin per tesked.

Säljs i hälsokostaffärer.

GRATIS

Skicka kupongen till oss och vi ger dig ett par
Acerola Plus och dina portoutlägg tillbaka.
Vi vågar påstå att Acerola Plus är den godaste
C-vitamintablett du smakat. Naturprodukter AB, Box 94, 701 02 Örebro.

Namn _____

Adress _____

Postnr _____ Postadress _____

Fack och företag — kontakt för nytänkande

Storbritannien och Danmark

brottas med samma problem: inflation, arbetslöshet och negativ betalningsbalans.

Därför blev tre av ledarna för den brittiska kampanjen "Action 75" som besökte Danmark mottagna med stort intresse av många som arbetar i dansk industri. De tre fackliga förtroendemännen Bill Taylor, British Leyland, Dick Cosens, Hawker Siddeley, och Bert Reynolds inbjöds att besöka fem danska industrier. I samtal med facket och företagsledningen berättade de om den landsomfattande aktionen i Storbritannien som tar sikte på att ge en ny impuls åt landets näringsliv genom att mobilisera vanliga människor.

Efter besöket skrev Leif Jensen, ekonomisk rådgivare i danska metallarbetareförbundet, i den engelska tidskriften *Waterfront and Industrial Pioneer*: "Kampen för att förbättra den dåliga betalningsbalansen och reducera arbetslösheten kräver att varanda medborgare använder sitt sunda förnuft. 'Action 75' har öppnat våra ögon. Vi vill gärna stödja detta initiativ som verkligen behövs och som kommer i rätt tid."

Vilka mål kommer den väldiga japanska produktionsapparaten att tjäna?

Skall den göra Japan rikare på bekostnad av andra nationer som inte klarar konkurrensen?

Med den frågeställningen som riktpunkt

inbjöd en stor grupp ledare inom Japans näringsliv till en konferens för moralisk upprustning i Tokyo 20—23 maj 1977. Bland dem var ordf. för det japanska industriförbundet, generaldirektören för de japanska statsjärnvägarna och ordf. för japanska metallarbetareförbundet och varvsarbetareförbundet.

På konferensens dagordning stod två frågor: 1. Vad kan industrin göra för att skapa de rätta relationerna mellan i-länder och u-länder? 2. Hur kan regering, industri och fackföreningsrörelse arbeta samman kring konstruktiva mål?

Fackliga och industriella ledare från Europa och Australien deltog som talare.

En rad fackliga förtroendemän och industriledare

tog gemensamt initiativ till ett fem dagars seminarium, som nyligen ägde rum i Petropolis i Brasilien. Bland initiativtagarna var ordförandena för metallarbetareförbundet, textilarbetareförbundet och kemiarbetareförbundet i Brasilien och den industriman som grundlade "Brazilian Steel Corporation".

Initiativtagarna ville med seminariet komma fram till en ny och gemensam målsättning för hela industrin i Brasilien, en målsättning som skulle kunna ge många miljoner en drägligare tillvaro.

Några veckor tidigare hade 120 unga brasilianare deltagit i en kurs på Moralisk upprustnings centrum i Petropolis.

Planera Caux-resa NU!

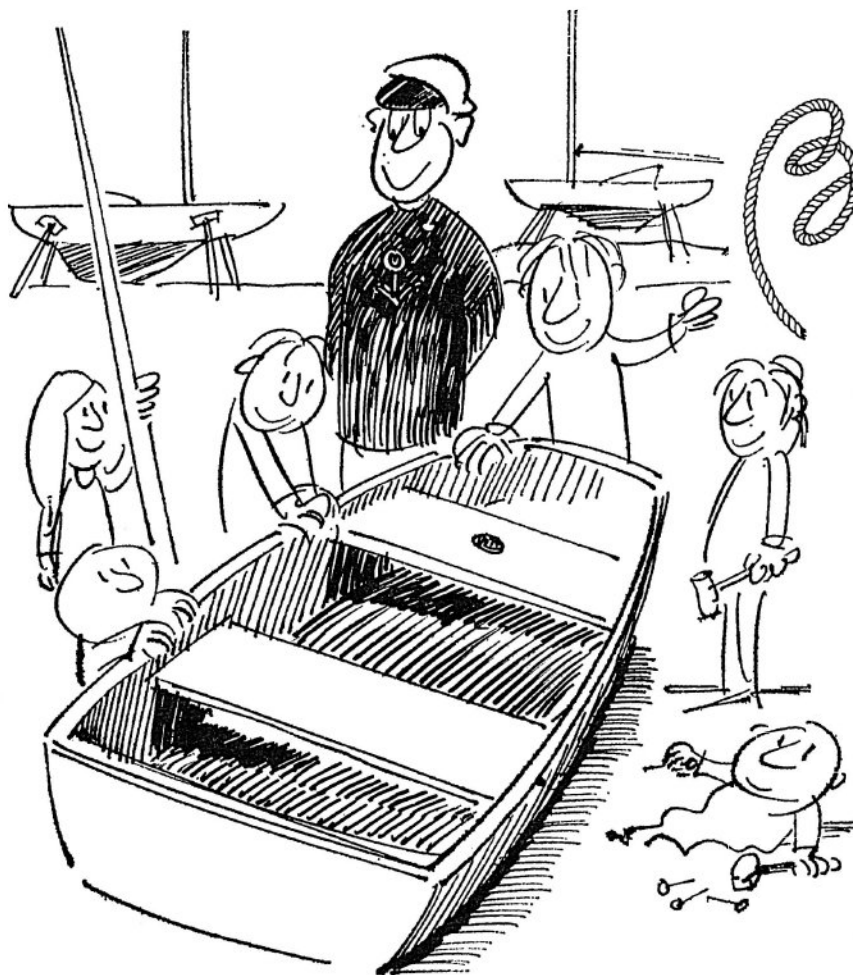
Världskonferensen för Moralisk upprustning pågår under tiden den 9.7—5.9 i år. Liksom under tidigare år arrangeras gruppresor med flyg från Köpenhamn och med anslutningsflyg och anslutningsrabatt bla från Oslo, Göteborg och Stockholm. Resorna arrangeras av Idé och Kultur, Sveavägen 34, VI, 111 34 Stockholm, tel: 08/103456, dit även anmälningar insändes.

Följande resor planeras fn:

Resa A 9.7—19.7 (10 d)
Anmälan senast 9.6
Resa B 23.7—2.8 (10 d)
Anmälan senast 22.6
Resa C 30.7—7.8 (8 d)
Anmälan senast 30.6
Resa D 30.8—5.9 (6 d)
Anmälan senast 29.7

Priset, som inkluderar flygresor, buss-transport i Schweiz samt uppehåll i Caux, är för de olika alternativen:

Resa A och B: 1.940:—
Resa C: 1.780:—
Resa D: 1.620:—

Båt
PONTUS

BÅTPLANER?

Rådfråga

Båt-PONTUS

Göteborgs

Frihamn

Tel. 031-510704

SÖDRA AFRIKA — vilket slags förändring?

□ Soweto, Kapstaden, Robben Island, Rhodesia, Salisbury — namn som inte bara hänför sig till verkliga eller möjliga explosionshårdar i södra Afrika utan som åstadkommer explosioner i människor runtom i världen bara de nämns. Liksom vissa städer i Vietnam för några år sedan var kända av var och varannan människa är dessa orter det idag. Våldsamt eller frivillig förändring? De flesta har väl givit upp hoppet om det senare, skeptiska efter vad som redan skett.

Men nu har det kommit en bok som i elfte timmen vågar hoppas på något annat. Den heter **Southern Africa — what kind of change?** (Södra Afrika — vilket slags förändring?) Författarens infallsvinkel är ovanlig och intresseväckande. Peter Hannon kommer från Nordirland men känner de länder han skriver om sedan 25 år tillbaka. Han har också under längre perioder bott med sin familj i Sydafrika. I sitt hemland har han upplevt lika djupgående motsättningar och orättvisor som där. Motivet för hans uppehåll i Sydafrika och Rhodesia-Zimbabwe har varit att medverka till en förändring inifrån. Nu presenterar han vad han funnit.

Hannons bok är intressant också ur den synpunkten att den vänder sig lika mycket till de olika folkgrupperna i södra Afrika som till omvärlden. Den är inte en av dessa analyser från långt tryggt håll som så många andra rapporter från världens brännpunkter. Författaren avser att stanna och fortsätta kampen på platsen.

Inga färdiga lösningar

Hannon skriver "inte en politisk avhandling". Han berättar "om de människor jag själv träffat... De gör inte anspråk på att ha några färdiga lösningar. De anser sig inte vara unika. ... Deras betydelse ligger inte i det inflytande de hittills haft på händelseutvecklingen. De är snarare laboratorieexemplar, prototyper som måste mångfaldigas, om realistiska lösningar skall kunna genomföras."

Vilka människor skriver han om? En av grundarna för afrikanska nationalkongressens ungdomsliga i Sydafrika, en teologiprofessor vid universitetet i Stellenbosch, boerdomens främsta lärosäte, och två andra boerpräster, en militant kvinnlig ungdomsledare från Soweto, vita farmare från de kretsar där "laager"-mentaliteten länge härskat, svarta universitetslärare — och vita, politiker på lokalplanet och riksplanet i Sydafrika och Rhodesia-Zimbabwe, vita som övervägt att lämna allt och andra som inte har någon annanstans att ta vägen. Och många andra.

Deras historier återspeglar det drama vi är vana att förknippa med denna del av världen. Men de utmanar ens blocktänkande — i vita, svarta, färgade — och bryter, eller snarare löser upp det i mänskliga öden och relationer. De hjälper en att se och leva sig in i de stora frågorna så som individer upplever dem.

Författaren håller en lugn och saklig ton rätt igenom och hans engagemang förleder honom aldrig att överge en viss, välgörande distans till ämnet. Troligen anser han de nuvarande orättvisorna, och konsekvenserna om dessa inte rättas till, vara för allvarliga för att spås på med agitatoriska övertoner.

Verkliga och falska skiljelinjer

Det finns verkliga skiljelinjer och falska i södra Afrika, hävdar Hannon. "Vilken är den rätta? Borde den inte dras mellan dem som vill bygga ett rättvist samhälle för **alla**, där **ingen** kan utnyttja andra, och dem som utnyttjar splittring för sina egna profit- och maktintressen?"

Konflikten i södra Afrika är inte en isolerad situation. Den är ett uttryck — ett av de mest tillspetsade — för ett dilemma som konfronterar hela mänskligheten. "Är det möjligt att vi kan få nya motiv som kan leda till nya former för samlevnad? Eller kom-

mer människans lägre instinkter oundvikligen att ta överhanden?"

Det skulle föra för långt i denna korta anmälan att gå in på de enskilda historierna. Det får räcka med att anmälaren kan utlova läsaren en tankeväckande, utmanande — och trots allt hoppgivande bekantskap i **Southern Africa — what kind of change**. Dock med ett förbehåll. De som föredrar lättköpta, färdigsydda meningar om problemen och de möjliga lösningarna på den för Afrikas och världens miljoner ödesdigra situationen i södra Afrika uppmanas att inte befatta sig med boken. De riskerar att deras färdiga meningar ker i sömmarna.

F. H. W.

Southern Africa — what kind of change. Distribution i Sverige genom Idé och Kultur. Kr 19:— + porto.

Dags att välja...

Fr. s. 1

rerar snabbt. Under måste ske om utrikesminister Owens råd att glömma det förgångna skall bli verklighet och skapa en förutsättning för en ny och rättvis samhällsordning. Framtiden är mörk och ovisst. Men det finns punkter. Vi har velat visa på Det är det växande antal modiga människor som följer Franklin Sonns råd.

Ny kassett

I VÅR HERRES HAGE

Sånger och visor om människor och djur

av

**Inga Wieselgren
och Per Olsson**

Pris 25:— plus porto 3:80

IDÉ & KULTUR

Sveavägen 34, 111 34 Stockholm

Ny Värld, organ för Stiftelsen för Moralisk upprustning, utkommer med 12 nummer per år. Utgivare: Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr, 111 34 Stockholm. Tel. 08/10 34 56. Prenumerationspris per kalenderår: Sverige kr 30:—, postgiro 70 98 70 - 0 (Idé och Kultur), Finland mk 26:—, postgiro 11 20 95 - 0 (Ny Värld), Helsingfors. Lösnummerpris: kr 2: 50 eller mk 2:—. Ansvarig utgivare: Lennart Sjögren. I redaktionen: Nils Gösta Ekman, Ingeborg Ekman, Bror Jonzon, Ann-Kristin Särnbrink, Finn Harald Wetterfors, Gunnar Wieselgren. ISSN 0347-2272